

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون مجازات اسلامی

مصوب ۱۳۹۲

از منظر اداره حقوقی و پژوهشگاه قوه قضائیه

مهدی سهرابی درخشان

مصطفی عباسی

سرشناسه	: سهرابی درخشان، مهدی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲: (از منظر اداره حقوقی و پژوهشگاه قوه قضائیه)
مشخصات نشر	: تهران: فکر سازان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۶۳۲ ص.
شابک	: 978-600-7560-07-5
وضعیت فهرست نویسی	: فبیای مختصر
یادداشت	: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	: توجه: لطفا عنوان بر اساس فایل دوم کار شود. با تشکر
شناسه افزوده	: عباسی، مصطفی، ۱۳۶۱ -
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۹۶۰۲۷

ناشر: انتشارات فکر سازان

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

از منظر اداره حقوقی و پژوهشگاه قوه قضائیه

تعداد صفحه: ۶۳۲ صفحه

قطع: وزیری

سال انتشار: ۱۳۹۴

نوبت انتشار: اول

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۰-۰۷-۵

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهید وحید نظری،

کوچه شهید قدیری، پلاک ۲۲، واحد ۴، تلفن: ۶۶۴۸۹۲۹۶ - ۶۶۴۸۹۲۹۷

فکس: ۶۶۹۶۰۷۶۰

مقدمه	۹
-------------	---

کتاب اول - کلیات

بخش اول - مواد عمومی	۱۱
فصل اول - تعاریف	۱۱
فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان	۱۴
فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان	۲۰
فصل چهارم - قانونی بودن جرائم، مجازات‌ها و دادرسی کیفری	۳۷
بخش دوم - مجازات‌ها	۳۸
فصل اول - مجازات‌های اصلی	۳۸
فصل دوم - مجازات‌های تکمیلی و تبعی	۶۴
فصل سوم - نحوه تعیین و اعمال مجازات‌ها	۷۵
فصل چهارم - تخفیف مجازات و معافیت از آن	۹۲
فصل پنجم - تعویق صدور حکم	۱۱۰
فصل ششم - تعلیق اجرای مجازات	۱۱۸
فصل هفتم - نظام نیمه آزادی	۱۵۱
فصل هشتم - نظام آزادی مشروط	۱۵۶
فصل نهم - مجازات‌های جایگزین حبس	۱۷۳
فصل دهم - مجازات‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی اطفال و نوجوانان	۲۱۸
فصل یازدهم - سقوط مجازات	۲۴۱
مبحث اول - عفو	۲۴۱

۲۴۷	مبحث دوم - نسخ قانون
۲۴۷	مبحث سوم - گذشت شاکی
۲۴۹	مبحث چهارم - مرور زمان
۲۶۹	مبحث پنجم - توبه مجرم
۲۸۷	مبحث ششم - اعمال قاعده درأ
۲۸۸	بخش سوم - جرائم
۲۸۸	فصل اول - شروع به جرم
۲۹۷	فصل دوم - شرکت در جرم
۲۹۷	فصل سوم - معاونت در جرم
۳۱۳	فصل چهارم - سردستگی گروه مجرمانه سازمان یافته
۳۱۴	فصل پنجم - تعدد جرم
۳۵۷	فصل ششم - تکرار جرم
۳۶۶	بخش چهارم - شرایط و موانع مسئولیت کیفری
۳۶۶	فصل اول - شرایط مسئولیت کیفری
۳۷۴	فصل دوم - موانع مسئولیت کیفری
۳۸۷	بخش پنجم - ادله اثبات در امور کیفری
۳۸۷	فصل اول - مواد عمومی
۳۸۸	فصل دوم - اقرار
۳۹۰	فصل سوم - شهادت
۳۹۶	فصل چهارم - سوگند
۴۰۱	فصل پنجم - علم قاضی
۴۰۳	بخش ششم - مسائل متفرقه

کتاب دوم - حدود

۴۰۹	بخش اول - مواد عمومی
۴۱۱	بخش دوم - جرائم موجب حد
۴۱۱	فصل اول - زنا
۴۱۵	فصل دوم - لواط، تفخیز و مساحقه
۴۲۰	فصل سوم - قوادی
۴۲۱	فصل چهارم - قذف
۴۲۳	فصل پنجم - سبّ نبی
۴۲۵	فصل ششم - مصرف مسکر
۴۲۶	فصل هفتم - سرقت
۴۲۸	فصل هشتم - محاربه
۴۲۹	فصل نهم - بغی و افساد فی الارض

کتاب سوم - قصاص

۴۲۱	بخش اول - مواد عمومی
۴۲۱	فصل اول - اقسام و تعاریف جنایات
۴۲۶	فصل دوم - تداخل جنایات
۴۴۱	فصل سوم - شرایط عمومی قصاص
۴۴۸	فصل چهارم - راههای اثبات جنایت
۴۵۶	فصل پنجم - صاحب حق قصاص
۴۶۸	فصل ششم - شرکت در جنایت
۴۷۰	فصل هفتم - اکراه در جنایت
۴۷۱	بخش دوم - قصاص نفس
۴۷۴	بخش سوم - قصاص عضو

۴۷۴	فصل اول - موجب قصاص عضو
۴۷۷	فصل دوم - شرایط قصاص عضو
۴۹۰	بخش چهارم - اجرای قصاص
۴۹۰	فصل اول - مواد عمومی
۴۹۹	فصل دوم - اجرای قصاص نفس
۴۹۹	فصل سوم - اجرای قصاص عضو

کتاب چهارم - دیات

۵۰۶	بخش اول - مواد عمومی
۵۰۶	فصل اول - تعریف دیه و موارد آن
۵۱۱	فصل دوم - ضمان دیه
۵۱۳	فصل سوم - راه‌های اثبات دیه
۵۱۶	فصل چهارم - مسئول پرداخت دیه
۵۳۲	فصل پنجم - مهلت پرداخت دیه
۵۳۷	فصل ششم - موجبات ضمان
۵۶۲	فصل هفتم - تداخل و تعدد دیات
۵۶۹	بخش دوم - مقادیر دیه
۵۶۹	فصل اول - دیه نفس
۵۷۶	فصل دوم - قواعد عمومی دیه اعضاء
۵۸۵	فصل سوم - دیه مقدر اعضاء
۵۸۵	مبحث اول - دیه مو
۵۸۸	مبحث دوم - دیه چشم
۵۸۹	مبحث سوم - دیه بینی
۵۹۶	مبحث چهارم - دیه لاله گوش

۵۹۷		مبحث پنجم - ديه لب
۵۹۷		مبحث ششم - ديه زبان
۶۰۲		مبحث هفتم - ديه دندان
۶۰۴		مبحث هشتم - ديه گردن
۶۰۵		مبحث نهم - ديه فك
۶۰۵		مبحث دهم - ديه دست و پا
۶۰۷		مبحث يازدهم - ديه ستون فقرات، نخاع و نشيمنگاه
۶۰۹		مبحث دوازدهم - ديه دنده و ترقوه
۶۱۰		مبحث سيزدهم - ديه ازاله بكاروت و افشاء
۶۱۱		مبحث چهاردهم - ديه اندام تناسلى و بيضه
۶۱۲		مبحث پانزدهم - ديه پستان
۶۱۳		فصل چهارم - قواعد عمومى ديه منافع
۶۱۳		فصل پنجم - ديه مقرر منافع
۶۱۳		مبحث اول - ديه عقل
۶۱۵		مبحث دوم - ديه شنوايى
۶۱۶		مبحث سوم - ديه بينايى
۶۱۷		مبحث چهارم - ديه بويائى
۶۱۷		مبحث پنجم - ديه چشمايى
۶۱۸		مبحث ششم - ديه صوت و گويائى
۶۱۹		مبحث هفتم - ديه ساير منافع
۶۲۰		فصل ششم - ديه جراحتات
۶۲۴		فصل هفتم - ديه جنين
۶۲۵		فصل هشتم - ديه جنايت بر ميت

مقدمه :

با وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی رویکردی نو به قوانین موجود با محوریت فقه و شریعت اسلامی صورت گرفت چنان که شاهد وضع قوانین جدید یا تکمیل و اصلاح قوانین قبلی بودیم. این نگاه جدید علت اصلی وضع قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۶۱ بوده است؛ لیکن نوآوری‌های جدید در عصر مدرن و تغییر و تحول در فلسفه و علل مجازات و کارایی و اثر بخشی آن و اهمیت روز افزون اصلاح مجرمان و نگاه انسان‌گرایانه به مجازات و در نتیجه تغییر و تحول در حقوق کیفری سایر نظام‌های حقوقی از یک طرف و تاملات و ضرورت‌ها و سیاست‌های ملی با طرح مقولاتی نظیر توسعه قضایی، جرم‌زدایی، حبس‌زدایی و مجازات‌های جایگزین حبس از طرف دیگر اسباب شکل‌گیری اجماع نظر حقوق‌دانان و اساتید دانشگاه‌ها و قضات برجسته بر ضرورت وضع قانون مجازات اسلامی جدید را فراهم نمود هر چند تلاش‌های جسته و گریخته‌ای سبب وضع قانون متأخر به سال ۱۳۷۰ و ۱۳۷۵ شده بود؛ ولی بر همگان روشن و آشکار بود که این اصلاحیه تسکینی موقت بوده و بایستی قانون جدید مجازات اسلامی وضع شود تا این که نهایتاً قانون مجازات اسلامی جدید در سال ۱۳۹۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید لیکن عدم وجود پیشینه و سابقه اجرایی بسیاری از مواد این قانون سر در گمی و ابهام وسیعی را در عمل به وجود آورد به نحوی که اجرای آن قانون با گذشت بیش از یک سال با کندی مواجه شده است و حتی اجرای برخی از مواد آن که بر گرفته از حقوق فرانسه می‌باشد، نیز در برخی از محاکم به دلیل ابهامات موجود و عدم تدوین آیین‌نامه اجرای بعضی از مواد آن متوقف مانده است از این رو اینجانب با درک این مهم که یکی از مهمترین دغدغه‌های قضات دادسراها و محاکم جزای می‌باشد، به منظور گردآوری نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه و پاسخ‌های پژوهشگاه قوه قضاییه سعی وافری نموده و با بکارگیری ماحصل تجارب قضایی خود در تنظیم و تنسيق آن‌ها ذیل هر یک از مواد مربوط به قانون مذکور اهتمام نمودم که

این امر اسباب دسترسی سریع و آسان اهل قلم، حقوقدانان، اندیشمندان و قضات محترم به توضیحات و نظریات مشورتی را فراهم می‌نماید. امید است این مجموعه در رفع اندکی از مشکلات موجود به کار آید.

لازم به ذکر است در این کتاب متن استعلامات انجام شده از اداره حقوقی یا پژوهشگاه قوه قضائیه عیناً ذکر شده است و از آنجایی که استعلام کنندگان رویه‌های مختلفی در استعلامات داشته‌اند، سعی شده است در متن آنها دخل و تصرفی نشود. به عنوان مثال در یک استعلام عبارت قانون مجازات اسلامی با حروف اختصاری ق. م. ا به کار رفته و در استعلام دیگر عنوان کامل قانون ذکر شده است. در این موارد و موارد مشابه چنانچه عدم یکنواختی در استعلامات و یا پاسخ‌ها و نظریه‌ها مشاهده شود، ناشی از این امر است.

مهدی سهرابی درخشان

قاضی دادگستری

فروردین ۱۳۹۴